

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa vsak četrtek in večja pošiljavo vsak teden v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četril leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za drugo tujino 10 K. Naročnina za Rusijo 15 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovora. — Če „Kotičnik“ (Slovenski gospodar) pošilja list brez pošiljane naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravišтво: Koroska cesta šte. 5. — Uredništvo, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglaševanje primeren popust. V oddelku „List namizni“ stane beseda 5 vin. Parke in zabavke vsakega petčetrta 24 vin, izjave in Poeslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do točka opoldne. — Nezaprite reklamacije se pošiljate proti.

Kaj je z mirom?

Znano je, da se na cesarjevo željo trudi naša država z vsemi močmi za mir. Čim prej, tem boljše! Ravno sedaj obiskuje naš zunanji minister zavezniške države, da se z njihovimi predstavitelji pogovarja in dogovarja o natanko določenih mirovnihih ciljih. Naš cesar je odločne volje, da se niti trenutek dalje ne vojskuje kakor je treba. Znano pa je tudi, da naši sovražniki še ničesar nočejo slišati o miru. Tudi api na poseben mir z Rusijo so nam splavali po vodi.

Za to si moramo biti o bodočnosti na jasnem! Ko našem uverjenju je gotovo, da pri navadnem razvoju razmer se prihodnjo zimo ne bomo imeli miru, ampak da se bomo morali še vojskovati. Povdarjamo, pri navadnem razvoju, kajti če se ugodno kaj nenavadnega, recimo nova revolucija na Ruskem ali revolucija na Italijanskem, potem seveda je lahko, a ne gotovo, da je konec vojske že bližji. Toda z nenavadnimi dogodki ne smemo in ne moremo računati.

Nam se zdi, da je treba v tem oziru odkrite besede. Mir si želimo sicer vsi, od cesarja do zadnjega državljana, toda izsiliti ga ne moremo. Za to bi bilo brezvestno, ako bi se mamili z mislijo, da bo prihodnjo zimo že mir. Mi častnikarji storimo le svojo sveto dolžnost kot ljudski prijatelji, ako na glas povemo svoje notranje uverjenje in pozivamo vsakega, da se posvojih močeh pripravljaja na dejstvo, da bomo imeli še eno leto vojske.

Povdarjamo, da te besede niso lahko miselno zapisane, ampak da smo si svoje uverjenje zadobili na dobro poučenih mestih. Če se pa bodo razmere drugače razvile in nam prinesle že letos mir, nam skrb za prihodnjo zimo tudi ne bo na škodo. Previdnost nikjer ne škoduje.

Državni zbor.

Državni zbor se je v torek, dne 29. t. m., zopet otvoril. Povsod težko pričakovani dogodki, kajti ljudstvo se je v dobi treh let, odkar nismo imeli parlamenta, prepričalo, da je tudi najslabši državni zbor boljši kakor najboljše uradniško vladanje. Tri leta ni ljudstvo imelo nobene možnosti, da pove svoje pritožbe, kajti častniki so izhajali ostrizeni, državni zbor je bil zaprt.

Vse slovensko ljudstvo želi v tem trenutku, ko so se zopet odprla vrata državnega zbora, da slovenski in hrvaški poslanci povsod in vselej in z vsemi močmi podpirajo prizadevanje našega cesarja in zunanjega ministrstva za mir. Mir, to je najsrčnejša, najmočnejša in največja želja slovenskega in hrvaškega ljudstva.

Drugo je, da naši poslanci branijo kmeta in delavca pred usuznjem, ki mu preti od strani velikega kapitala. Kmet in delavec stojita pod stotinami in stotinami odredb in določb glede pridelovanja in prehrane, dočim se veliki kapital giblje še večinoma — brez spon. Gospodarske težave kmetstva in slovenskega ljudstva naj bodo torej priporočene posebni skrbi naših poslancev.

Tretje je, da štiti poslanci ubogo ljudstvo pred onimi uradniki, ki ne poznajo ne mej ne načina svojega občevanja ravne z najrevnejšim ljudstvom. Ne govorimo splošno, toda nihče nam pač ne bo oporekal, da se zraven dobrih in ljudomilih uradnikov nahajajo tudi surovi in nedelavni. Spoštujemo uradništvo, ampak proti izrastkom uradništva je treba nastopiti ne samo v interesu ljudstva, ampak tudi v interesu uradništva samega. Med vojsko se je veliko grešilo v tem oziru, in sicer od časa, ko se začeli zapirati po nedolžnem naše ljudi, do danes, ko se neprijazno občevanje ni izginilo iz sleherne uradniške sobe. Glede občevanja

z ljudstvom računimo tudi zapostavljanje slovenskega jezika. Danes so časi minili, da bi se jezik, ki ga govorijo hrabri in junaki slovenski vojaki, v zaledju v kakem uradu zapostavljal.

Delovanju slovenskih poslancev želimo najbolj-sega vspeha!

Boljši časi za katoličane v Rusiji.

Iz Stockholma se poroča: Odkar je v Rusiji odpravljena stara vlada, ki je s kruto silo tlačila ob tla vsako versko gibanje ruskih katoličanov in je na krmilu nova začasna vlada, so se razmere za ruske katoličane zelo zboljšale. Začasna ruska vlada je odpravila vse ovire, ki so zadrževale prosti verski razvoj ruskih katoličanov. Katoliškim Ukrajincom sedaj ni samo dovoljeno, da si smejo po svoje urejevati svoje verske razmere, ampak jim je še celo dovoljeno, da smejo neovirano vabiti nazaj v naročje katoliške cerkve tiste Ukrajince, katere je prejšnja ruska vlada s kruto silo odvrnila od katoliške cerkve in jih prisilila, da so morali postati pravoslavni.

Naravnost zgoševinske važnosti za katoliško cerkev v Rusiji je bivanje Lvovskega nadškofa grofa Szeptyckega v Rusiji, katerega so Rusi svoj čas spravili iz Lvova v pregnanstvo v Rusijo in kateremu je sedanja začasna ruska vlada dovolila, da se sme zopet vrniti v Lvov. Nadškof Szeptycki je sedaj toliko okrevljal, da je mogel dne 11. maja odpotovati v spremstvu nekaterih istotako iz Galicije odgnanih katoliških duhovnikov iz Petrograda v Kijev, kjer se je vršila katoliška cerkvena slovesnost, kakoršnjih je bilo dosedaj le malo v Rusiji. V katoliški škofiji cerkvi v Kijevu je namreč nadškof Szeptycki posvetil ruskega pravoslavnega duhovnika Fjodoriva, kojega starši so bili svojčas od ruske vlade prisiljeni se odpovedati katoliški cerkvi, za novega katoliškega škofa vseh z Rimom združenih Ukrajincev, živečih v Rusiji in na zasedenem ozemlju. Po večdesetletnem

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Goloc.)

(Konec.)

Noben popólnež bi ne požrl tega židovskega u-darca, kaj se le jaz priprost kristjan. Zaba zahrbit-na, mi je hotel pobegniti v kuhinjo, a sem ga dose-gel in zagrabil ravno pred vrati. Fantalin se je drl na vse grlo; v kuhinji pa so tulile babure hujše kot na sodni dan. Ključ na kuhinjskih vratih sem var-no obrnil, da bi me ne oplasknilo kako ženšče od zadržaj.

Nato sem pa začel po domači navadi udrihati z odlomljenim, metlinim ročajem po židoku. Tako dol-go sem ga liniral, dokler je sploh dal kak glas od sebe (!). Pusil sem ga po fantovskem običaju zbitega in odhitel v prodajalno.

No, tu je bilo vse prevrženo in Abrahamovi so se vsi skrivali pod mizami in stolei. Opozoril sem to-variša na morebitne sitnosti, ki bi nas utegnile dohi-teti radi nečastnega pretepa, in pokimala sta mi, da odidemo.

Izlezli smo iz cukernije, jo zaklenili od zunaj, zalučali ključ po cesti, se pognali na konje in z Bo-gom čifutski Przemysl! Cele zadeve menda ni nikdo ovadil, vsaj do naših ušes ni prodrlo.

Iz trdnjave smo prijezdili proti večeru v pož-gano, za nočišče določeno selo Darowice. Pri vstopu v to selo se začnajo oni vojni spomini, katere sem opisoval že v zimi leta 1915 v Karpatih. Objavil sem jih v „Slov. Gospodarju“ istega leta pod naslovom: „Volčja dolna.“ Bili so to časi vojske, kolere in fa-šote, da nas jih sam Bog varuj! Ker sem jih že o-

črtal in orisal, jih tokrat izpuščam, da bi mi ne bi kdo očital, da udriham po že davno omlačeni slami. Nadaljeval bom z umikom po tretji bitki, ki se je začel za Volčjo dolno.

Klofuta!

(Januš Goloc.)

V tem vojnem času ni samo na bojni črti, am-pak tudi v ozadju nebroj sitnosti in zaprek. Mislim, da se oklene človeka največja navliaka, ako se vozi z železnico. Saj nobeden pameten ne drvi skozi brez-eile in potrebe. Malo vlakov vozi, še ti se nabitó pol-ni, da je potnik v današnjih časih na potovanju mu-čenik. Mene je prisilila nekolikokrat vojaška služba, da sem bil primoran sedeti na železniški voz, a sem vsedkar robanil ter zaklinjal vojno, ki nas priklepa še pri potovanju na težavo.

Pred nekaj tedni sem moral službenim potom iz Gradca v Radgono. Odpeljal sem se iz štajerske prvostolnice z osebnim vlakom ob 4 na 6. uro zjutraj. Seve, človek vojaškega kroja je prisiljen vsto-piti v voz z napisom: Samo za častnike! Taisti s črnimi črkami počorgani papir bi lahko odstranili, — ker v teh vozovih se vozi navadno vse drugó samo častniki ne. Tuđi tega jutra, ko sem romal službeno, so bili v vozovih vsi sedeži zasedeni prav do zad-njega.

Vsak se boji in ogne vojaka, le ženske, oziro-ma dame ne. Tokrat je sedelo po kupejih nešteto o-trok in dam, le častnikov nič. Kaj mi je pomagala vsa do grla kipeča nevolja, ostal sem stoje na hod-niku. Če bi glasno zmerjal, bi me še kvečjemu zapri-li. Boljše je stati na hodniku železniškega voza, ne-go prekuhavati v luknji opravičeno jezó.

Da se ne tróim preveč s postavó vsled zmerja-

nja o slabih javnih razmerah, povem odkrito, da sem še danes vesel, da onega jutra nisem sedel, ampak stal od Gradca d Spielfelda. Že v Gradcu sem mot-til iz voza skozi okno poleg vlaka stoječega sprevo-dnika. Čudo božje! To je bil orjak po rasti in zunan-jasti. Pri tako orjaški postavi so dvigale moža na najvišji klin lestve možatosti podnosne mustače, ki se poganjale na obe strani v izvanredno, vodoravno dolžino, da bi si jih bil lahko za vratom od zadaj za-vezaval v pentlo. Konduktér je imel poleg medene trombe preko rame še običajno manjšo, svetlo piš-čalko, pritrjeno na motvozu pod vratom. Na to piščal-ke je pred odhodom neprestano brlzigal s tako polno sa-po, da so si tistí nekateri potniki po kupejih uše-ga. Možu je to piskanje in tulenje očividno ugajalo, ker ni prenehaj niti za trenutek, dokler ni vrisnil vlak in smó se odpeljali.

Mustačasti sprevodnik se je na pisk lokomotive zavrtel na peti in po bliskoma je stal tik mene na hodniku. Nekako prezirljivo me je meril od nog do glave. Iz njegovih samozavestnih pogledov sem uga-nil, da me je pogruntal mož v zdravnika iz zaledja, ki je o svetovni vojni doslej le samo čital in čul, a se mu še niti ne sanja ne, kakšen zmaj da je ta voj-na od blizu, na fronti.

Moje domnevane slutnje so se prav kmalu do-besedno vdejavile. Na železnici k sreči se ne šopiri običaj, da bi se skupaj se vozeči potniki med seboj predstavljali. Po navadi pričnejo kar nepoznano v-sled dolgega časa in prisiljeni po voznih okoliščinah razgovor ter zabavo.

Te izjeme družabnega občevanja, seveda samo med gospódo je tako, se je poslužil tudi moj sopotnik — sprevodnik. Kar meni nič tebi nič je odprl usta z vprašanjem:

„Se peljete zopet na kak nabor vojakov pobi-rat?“

Jaz sem mu samo z glavo pokinil, da bi se ga